

НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

Щодо відсутності підстав для реєстрації довіреностей, посвідчених нотаріусами іноземних держав, у Єдиному реєстрі довіреностей

У зв'язку із численними зверненнями громадян до нотаріусів України з клопотаннями про реєстрацію у Єдиному реєстрі довіреностей довіреностей, в тому числі довіреностей на розпорядження нерухомим майном та транспортними засобами, посвідчених нотаріусами іноземних держав, Комісією з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності Нотаріальної палати України проведено правовий аналіз норм законодавства, що регулює дане питання, та повідомляється наступне.

Громадяни України, які тимчасово перебувають або постійно проживають за кордоном, можуть реалізувати свої законні права та інтереси шляхом видачі довіреностей на розпорядження рухомим та/або нерухомим майном.

Такі довіреності можуть бути посвідчені:

- 1) консульством (або дипломатичним представництвом) України за кордоном;**
- 2) нотаріусом іноземної держави.**

1. Вчинення нотаріальних дій України за кордоном покладається на консульські установи України, а у випадках, передбачених чинним законодавством, - на дипломатичні представництва України. Громадянин України, який перебуває за кордоном має право видати від свого імені довіреність, в тому числі на розпорядження нерухомим та/або рухомим майном (транспортними засобами тощо).

Посвідчення довіреностей консульством (або дипломатичним представництвом) за кордоном України відбувається в порядку та за правилами законодавства України.

Відповідно до п 3.5.3. Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України, затверджених наказом Міністерства Юстиції України № 142/5/310 від 27.12.2004, довіреності (їх дублікати) на право розпорядження майном, у тому

числі транспортними засобами, а також довіреності, видані в порядку передоручення, їх скасування або припинення дії, підлягають обов'язковій реєстрації в Єдиному реєстрі довіреностей, посвідчених у нотаріальному порядку, через Міністерство закордонних справ України відповідно до вимог Положення про Єдиний реєстр довіреностей.

Відповідно до вимог Положення про Єдиний реєстр довіреностей, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28.12.2006 № 111/5, обов'язковій реєстрації у Єдиному реєстрі підлягають довіреності (у тому числі їх дублікати), посвідчені в нотаріальному порядку, та довіреності, прирівнювані до нотаріально посвідчених, а також відомості про припинення їх дії.

Реєстрація довіреностей (їх дублікатів), посвідчених консульствами (дипломатичними представництвами) України за кордоном відповідно до статті 38 (у разі відсутності доступу до Єдиного реєстру), а також відомості про припинення їх дії, здійснюється в Єдиному реєстрі за **заявою довірителя про реєстрацію таких довіреностей** (додаток 1 до Положення про Єдиний реєстр довіреностей *ЗАЯВА про реєстрацію довіреності та дублікату довіреності у Єдиному реєстрі довіреностей*).

Заява про реєстрацію зазначених довіреностей надається Реєстратору (нотаріусу України) безпосередньо довірителем.

У разі неможливості подачі заяви на реєстрацію довіреності безпосередньо довірителем справжність підпису довірителя на такій заяві повинен бути засвідчений підписом та печаткою особи, яка посвідчила довіреність. В цьому випадку - консульствами (дипломатичними представництвами) України за кордоном.

Таким чином, довіреності, видані громадянами України та які посвідчені посадовими особами консульства (дипломатичного представництва) України за кордоном, підлягають обов'язковій реєстрації в Єдиному реєстрі довіреностей.

2. Щодо довіреностей, виданих громадянами України, в тому числі на розпорядження нерухомим та/або рухомим майном, **посвідчених нотаріусом іноземної держави**, Нотаріальна Палата України звертає увагу, що відповідно до п. 7 гл. 4 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України **саме посвідчені нотаріусами України** довіреності, а також передоручення за ними, припинення їх дії підлягають обов'язковій реєстрації в Єдиному реєстрі довіреностей у порядку, встановленому Положенням про Єдиний реєстр довіреностей, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 28.12.2006 року №111/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.12.2006 р. за №1378/13252. Враховуючи те, що Порядок регулює процедуру вчинення нотаріальних дій саме нотаріусами України, його положення не стосуються нотаріусів іноземних держав.

Довіреності, які посвідчуються нотаріусами іноземної держави **посвідчуються за законодавством іноземної держави.** Законодавством України не передбачено обов'язку та можливості реєстрації таких довіреностей у Єдиному реєстрі довіреностей України.

Отже, довіреності, посвідчені нотаріусами іноземної держави, не підлягають реєстрації в Єдиному реєстрі довіреностей.

Звертаємо особливу увагу, що згідно зі статтею 13 Закону України „Про міжнародне приватне право” документи, що видані уповноваженими органами іноземних держав у встановленій формі, визнаються дійсними в Україні у разі їх легалізації, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України.

Конвенція 1961 року, яка скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, згода на обов'язковість якої надана Законом України від 10 січня 2002 «Про приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів», набула чинності між Україною і державами-учасницями Конвенції, що не висловили заперечень проти її приєднання, з 22.12.2003. Статтею 3 цієї Конвенції передбачено, що єдиною формальною процедурою, яка може вимагатися для посвідчення автентичності підпису, якості, в якій виступала особа, що підписала документ, та, у відповідному випадку, автентичності відбитку печатки або штампу, якими скріплений документ, є проставлення апостиля компетентним органом держави, в якій документ був складений.

Згідно з положеннями Конвенції документ, на якому проставлено апостиль, не потребує ніякого додаткового оформлення чи засвідчення і може бути використаний в будь-якій іншій державі-учасниці Конвенції. Україна є учасницею окремих міжнародних договорів, якими скасоване будь-яке додаткове засвідчення офіційних документів, що подаються до установ держав-учасниць такого Договору.

Необхідно зауважити, що для документів держав, які не уклали з Україною договорів про взаємну допомогу, а також не є учасницями Конвенції, яка скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, **необхідна виключно консульська легалізація.**

Відповідно до пунктів 1.2, 1.3 Інструкції про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном, затвердженої наказом Міністерства закордонних справ України від 04.06.2002 № 113, та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26.06.2002 за № 535/6823, **консульська легалізація офіційних документів** — це процедура підтвердження дійсності оригіналів офіційних документів або засвідчення справжності підписів посадових осіб, уповноважених засвідчувати підписи на документах, а також дійсності відбитків штампів, печаток, якими скріплено документ. При цьому консул не несе відповідальності за зміст документа.

Легалізація в установленому порядку документа надає йому право на існування в міжнародному обігу.

Додатково повідомляємо, що існує низка міжнародних договорів, які взагалі скасовують вимогу легалізації іноземних документів для їх дії в Україні. **В такому випадку довіреності, посвідчені в цих країнах, приймаються без будь якої легалізації.**

Таким чином, довіреності, видані громадянами України та посвідчені нотаріусами іноземних держав приймаються на території України без реєстрації таких довіреностей в Єдиному реєстрі довіреностей, але за умови їх:

- консульської легалізації, або
- проставлення апостиля, або
- без будь якої легалізації.

При прийнятті таких довіреностей в провадження необхідно звертати увагу на те, в якій державі посвідчено довіреність та чи потребує така довіреність легалізації (проставлення апостиля).

*Перелік країн-учасниць Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів (Гаага, 1961 рік):

<https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/apostil/perelik-krayin-sho-viznayut-apostil>

*Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text

*26 вересня 2022 року
Комісія Нотаріальної палати України
з аналітично-методичного забезпечення
нотаріальної діяльності*